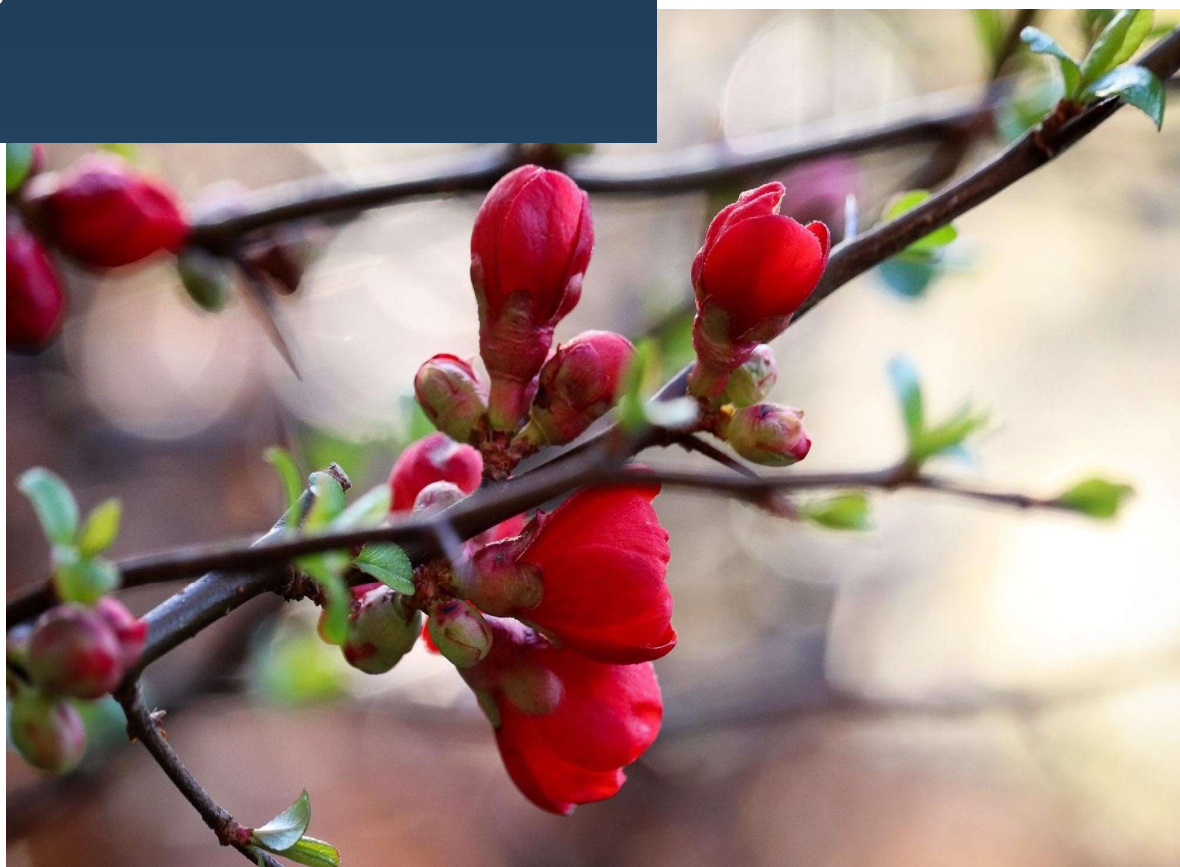

NATURENS RIGE

Fremtidssikring af plejeboligstruktur
ved lukning af to ældrecentre

Juni 2023

Indhold

1. Baggrund.....	3
2. Implementering af principnotat.....	3
3. Perspektiver i analysen.....	4
3.1. Borgerperspektivet.....	4
3.2. Perspektivet om faglig bæredygtighed.....	6
4. Anbefalinger.....	8

Bilag 1: Geografisk placering af ældrecentre.

1. Baggrund

Som en del af Principnotatet på boligområdet¹, som blev godkendt i Byrådet den 15. juni 2021, er der sat fokus på en fremtidssikring af plejeboligområdet.

I principnotatet er der fastlagt nogle principper på plejeboligområdet, som primært har til hensigt at optimere kapaciteten i form af omkonvertering af ældreboliger til plejeboliger samt anvendelse af aflastningspladser til plejeboliger, når der er etableret en ny, samlet aflastningsenhed i kommunen. Formålet med dette er at imødegå den demografiske udvikling, som i 2019-2020 viste en stor stigning i antallet af ældre borgere, hvorefter der blev vurderet at være et behov for flere plejeboliger. Prognosen er senere blevet nedjusteret men der er fortsat en forventning om en stigning i antallet af ældre i de kommende år. Der ses dog også en national tendens til, at borgere i højere grad ønsker at blive i eget hjem.

Sideløbende med arbejdet for at sikre en passende kapacitet på plejeboligområdet, som bl.a. har resulteret i omkonvertering af tre ældreboliger til plejeboliger i perioden 2021-2022, er det blevet tydeligt, at der også er et behov for at se nærmere på strukturen på plejeboligområdet. Der er påvist en tendens til at ældre borgere søger mod de større byer i kommunen, centerbyerne. Tendensen afspejles i ventelisten til plejeboliger i kommunen. Desuden har den stigende udfordring med rekruttering og fastholdelse af sundhedsfaglige medarbejdere fået en strukturel betydning, idet de mindre ældrecentre i særlig grad er ramt af udfordringen, hvilket kan få betydning for opretholdelse af den faglige kvalitet og bæredygtighed.

Der har været flere drøftelser i Social- og Sundhedsudvalget og i Byrådet af implementeringen af de forskellige principper. Senest har der været temadrøftelser i Social- og Sundhedsudvalget i oktober 2022 og januar 2023 samt i Byrådet i marts 2023. På møderne har administrationen givet en status på arbejdet med implementering af principnotatet og er på den baggrund fremkommet med anbefalinger, som uddybes i indeværende notat.

2. Implementering af principnotat

På baggrund af det godkendte principnotat og den videre drøftelse af implementeringen, skal der arbejdes med en fremtidssikring af plejeboligområdet, som er baseret på fremtidssikring i forhold til efterspørgsel, beliggenhed, boligstørrelse, bygningskvalitet og faglig og økonomisk bæredygtighed, herunder:

- Forøge antallet af plejeboliger i centerbyer i Ringkøbing-Skjern Kommune ved omkonvertering af ældreboliger under centertag til plejeboliger samt genåbning af eventuelt lukkede aflastningspladser, som plejeboliger.
- Hvis det i fremtiden bliver besluttet at nedlægge plejeboligpladser, bør det ske i landområderne for at kunne fokusere fremtidige boliger i centerbyerne.
- At være opmærksom på udviklingen i de plejeboliger, hvor der i dag er lav efterspørgsel og hvor bygningskvaliteten er lav.
- Plejeboliger på kommunens ældrecentre bør fremadrettet have et tidssvarende antal m2.

¹ Principnotatet er baseret på analyser af boligområdet i Sundhed og Omsorg og Handicap og Psykiatri fra februar 2020.

3. Perspektiver i analysen

Der tages i analysen nedenfor udgangspunkt i to forskellige perspektiver, nemlig 1) Borgerperspektivet og 2) Perspektivet om faglig bæredygtighed. Der lægges vægt på disse to perspektiver, da de ses som grundlæggende i forhold til at kunne fremtidssikre ældrecentrene i Ringkøbing-Skjern Kommune.

3.1. Borgerperspektivet

Med udgangspunkt i dette perspektiv er der fokus på tendenser i borgernes ønsker og behov på plejeboligområdet.

For at blive visiteret til en plejebolig skal man have:

- Væsentlig nedsat evne til at tage vare på sig selv.
- Omfattende, uforudsigeligt og komplekst behov for hjælp og omsorg hele døgnet.
- Særlige behov for at blive skærmet i afgrænsede omgivelser, fordi man har svært ved at rumme almindelige daglige indtryk.

Borgernes ønsker - ventelister

I principnotatet, og i den underliggende boliganalyse, blev der påvist en tendens til at ældre borgere søger mod de større byer i kommunen, centerbyerne. Denne tendens afspejles i ventelisten til plejeboliger i kommunen.

Ventelisten til plejebolig er delt i to. En garantiventeliste for de borgere, som har akut brug for en plejebolig f.eks. fordi de er på aflastning efter stort fald i funktionsniveau og ikke længere kan være i egen bolig. Borgere på garantiventeliste har krav på en plejebolig inden for 8 uger efter visitation, men kan ikke stille krav om et bestemt ældrecenter. Hvis man fra garantiventelisten takker nej til et tilbud om plejebolig, fordi man ikke ønsker at bo det pågældende sted, slettes man fra garantiventelisten og mister retten til en bolig inden for 8 uger.

Derudover findes en fritvalgsventeliste for de borgere, som er visiteret til plejebolig, men hvor behovet ikke er akut. Borgere på fritvalgsventeliste kan ønske et eller flere ældrecentre, hvor de vil bo, og vente på en ledig bolig på det ønskede ældrecenter.

Fritvalgsventelisten er en klar indikator på, hvor borgere, der er visiteret til plejebolig, ønsker at bo. Aktuelt (primo juni 2023) står 54 borgere på fritvalgsventelisten.

Nedenstående tabel viser en opgørelse over, hvor mange borgere der i gennemsnit har stået på venteliste til de forskellige ældrecentre i kommunen måned for måned i 2022 og til og med maj 2023.

Sted	Antal borgere
Fjordparken, Ringkøbing	5,2
Enghaven, Skjern	8,1
Bakkely, Videbæk	5,4
Ringkøbing Plejehjem	6,9
Egvad Plejehjem, Tarm	3,4

Åstedparken, Borris	3,3
Spjald Plejehjem	2,2
Centerparken, Videbæk	2,1
Tim Plejehjem	2,4
Fjordglimt Ældrecenter, Hvide Sande	0,8
Holmbohjemmet, Kloster	0,9
Rosenlunden, Lem	0,8
Vorgod Plejehjem	1,4
Hemmet Plejehjem	1,4

Tabellen giver et klart billede af, at mens der er stort pres på ældrecentrene i kommunens centerbyer, er ønsket om en plejebolig i de mindre byer meget lille.

Hvor kommer borgerne på ældrecentrene fra?

For at dykke lidt mere ned i konsekvensen af den lave søgning til ældrecentre uden for centerbyerne er der foretaget en gennemgang af beboerne på to af de ældrecentre, der har mindst søgning. Der er set på prioritering af stedet inden indflytning samt bosted før man flyttede ind (opgørelse fra marts 2023).

Ældrecenter	Antal plejeboliger	1. prioritet	Ønskede andet sted	Kom fra nær-område	Kom ikke fra nær-område
Holmbohjemmet	17	5	12	5	12
Hemmet Plejehjem	19	10	9	7	12

Det fremgår af tabellen, at kun fem af 17 beboere på Holmbohjemmet har haft ældrecentret som første prioritet. På Hemmet Plejehjem har ca. halvdelen af beboerne ønsket at bo på stedet. De øvrige pladser på de to ældrecentre bebos af borgere, som enten har haft centret længere nede på prioriteringslisten, eller de har stået på garantiventelisten og har skullet takke ja til den tildelte bolig.

I forhold til opgørelsen over, hvor beboerne kommer fra, ses det, at på Holmbohjemmet kommer kun 29 % fra nærområdet (Kloster og Søndervig), mens 37 % af beboerne på Hemmet Plejehjem kommer fra nærområdet. Der er altså ikke tale om, at ældrecentrene i de mindre byer er et omdrejningspunkt for byens borgere, idet langt de fleste beboere ikke har tilknytning til stedet inden indflytning i plejebolig.

Kapacitet i fremtiden

Det er vigtigt, at sikre den nødvendige kapacitet af plejeboliger i centerbyerne for at imødekomme borgernes fremadrettede ønsker og behov. Derfor er det hensigten, at der løbende omkonverteres ældreboliger under tag² til plejeboliger.

² Det vil sige ældreboliger beliggende inde på et plejehjem.

3.2. Perspektivet om faglig bæredygtighed

Rekrutteringsudfordring

Rekrutteringen af faglige kompetencer er en landsdækkende udfordring.

I december 2022 var der for social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og sygeplejersker en forgæves rekrutteringsrate på hhv. 41, 59 og 60% i RAR Vestjylland³, hvilket betyder, at stillingerne enten ikke er blevet besat eller blev besat med en medarbejder, der ikke havde de efterspurgte kvalifikationer.

I Ringkøbing-Skjern Kommune blev der i april 2023 lavet en rundspørge på plejecentre, hvor spørgsmålet var, "Hvor mange stillinger har I besat af ufaglærte, men som optimalt skulle have været besat af en faglært? (SSH, SSA og Sygeplejerske)". Svaret var 37.

Udfordringer med rekruttering og tilknytning af sundhedsfagligt personale rammer i særlig grad de små ældrecentre, som ofte ikke kan besætte ledige stillinger med medarbejdere, som har de relevante faglige kompetencer.

Der ses størst udfordringer med rekruttering til Holmbohjemmet og Hemmet Plejehjem På nuværende tidspunkt mangler der faglige kompetencer på assistentniveau svarende til 10 social- og sundhedsassistentstillinger på Holmbohjemmet og Hemmet Plejehjem tilsammen. Dette er blot for at være dækket med et minimum af de nødvendige faglige kompetencer. Det gælder for alle vagtlag men der er størst udfordringer om aftenen og nat. I stedet er stillingerne besat af social- og sundhedshjælpere eller ufaglært personale.

Der ses en tendens til, at de sundhedsfaglige medarbejdere søger mod de større centre og byer, hvor de i højre grad kan opnå et fagligt fællesskab med mulighed for egen og fælles kompetenceudvikling. Rekrutteringsudfordringen er derfor ofte mindre i de større byer.

Beboernes sundhedstilstand

Generelt er de borgere, der flytter ind på plejecentrene, langt mere fysisk og mentalt udfordrede end for blot fem år siden.

Flowet er også højere, da beboerne bor på centeret i kortere tid end tidligere.

Kompleksiteten er øget, som følge af beboernes faldende sundhedstilstand, hvilket medfører at kravet til de faglige kompetencer er stigende.

Faglig bæredygtighed

For at kunne levere ydelser og kvalitet efter Serviceloven, Sundhedsloven samt kvalitetsstandarder og værdier i Ringkøbing-Skjern Kommune er det nødvendigt, at enhederne er fagligt velfunderede – dvs. at de er fagligt forsvarlige og bæredygtige. Faglig bæredygtighed er afgørende for at kunne være med til at sikre at beboerne har et værdigt liv og får en værdig afslutning på livet.

Enhedernes faglige bæredygtighed er således betinget af at de rette faglige kompetencer er til stede døgnet rundt, hele året. Når der er mangel på faglige kompetencer i enhederne, vil kvaliteten og stabiliteten falde - særligt i aften- og nattevagt samt i weekenden. Dette kan medføre utryghed hos både borgere og medarbejdere. Hos medarbejderne kan det endvidere give en følelse af

³ RAR Vestjylland dækker kommunerne Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Lemvig, Ringkøbing-Skjern, Skive og Struer.

utilstrækkelighed, som kan have en negativ indflydelse på fraværet og medvirke til en negativ tilknytningsspiral.

Når beboere er dødende og i et palliativ forløb eller hvor de kliniske opgaver er ustabile og komplekse, skal disse sundhedsfaglige opgaver varetages af sygeplejersker eller som minimum social- og sundhedsassistenter i samråd med udekørende sygeplejersker. Hvis enhederne ikke har en sygeplejerske eller social- og sundhedsassistenter i vagt, skal disse sygeplejefaglige opgaver varetages af den udekørende sygeplejerske. Alternativet er en vikar fra et eksternt vikarbureau, som ikke har kendskab til den enkelte beboer og organisationen.

Den udekørende sygeplejerske har normalt et fuldt program i hjemmesygeplejen og befinder sig ofte ikke fysisk tæt på plejecenteret. Ventetiden bliver derfor længere, hvis en beboer f.eks. skal have morfin og afslappende medicin, som injektion. Når plejecentrene rekvirerer den udekørende sygeplejerske, medfører det omvendt, at borgere i hjemmesygeplejen kan komme til at vente på besøg af samme sygeplejerske.

Fremtidig udfordring

Med afsæt i rekrutteringsudfordringen, som sandsynliggør at det fremadrettet bliver endnu sværere at tiltrække og fastholde de nødvendige faglige kompetencer, og hermed sikre den optimale og rettidige pleje og behandling for beboerne. Der vil herved kunne opstå udfordringer med at sikre faglig bæredygtighed og faglig forsvarlighed.

Enhedsledere på plejeboligområdet udtrykker derfor bekymring for, om der i fremtiden kan sikres faglig bæredygtighed på alle ældrecentre. De ønsker, at der sættes fokus på de centre, som er bæredygtige og har den boligstandard, borgerne ønsker. De ønsker hermed at fremtidssikre de plejecentre, som lever op til borgernes ønsker og behov samt kan sikre faglig bæredygtighed.

Nedenfor i tabellen ses den ledelsesmæssige vurdering af de fire mindste ældrecentre i Ringkøbing-Skjern Kommune med henblik på den faglige bæredygtighed, økonomisk bæredygtighed, borgerperspektiv (ønsker og behov) og bygningernes tilstand. Der er anvendt en inddeling med Rød (dårligste vurdering), gul og grøn.

De to ældrecentre, som skiller sig ud, er Holmboehjemmet og Hemmet Plejehjem.

	Faglig bæredygtighed	Økonomisk bæredygtighed	Borgerperspektiv	Bygning - fysiske rammer
Vorgod Plejehjem	GUL	GUL	GRØN	RØD
Hemmet Plejehjem	RØD	RØD	RØD	Ikke kommunalt ejet. Derfor indgår vurdering ikke.
Holmboehjemmet	RØD	RØD	RØD	GUL
Åstedparken	GUL	GUL	GUL	GUL

4. anbefalinger

Med afsæt i analysen ud fra borgerperspektivet samt perspektivet om faglig bæredygtighed anbefaler administrationen, at plejeboligområdet fremtidssikres ved at lukke to mindre ældrecentre. Kapaciteten og boligstandarden øges løbende på andre ældrecentre i centerbyer.

Det anbefales, at:

- Lukke Holmboehjemmet med udgangen af november 2024 og Hemmet Plejehjem med udgangen af november 2025.
- Forøge antallet af plejeboliger i centerbyer i Ringkøbing-Skjern Kommune ved omkonvertering af ældreboliger under centertag til plejeboliger samt genåbning af eventuelt lukkede aflastningspladser, som plejeboliger.
- Fremtidssikre og investere i kapacitet og boligstandard på andre ældrecentre i centerbyer.

Bilag 1: Geografisk placering af ældrecentre

